

fornø Kraftmaskinerne og tilveiebringe en Udvidelse saaledes, at Fabrikken i paakomende Tilfælde kunde præstere det Nødvendige til Hærens Forbrug. Hvorvidt man nu der har regnet rigtig, hvorvidt de 100,000 Kr., som man har anslaaet, ere tilstræffelige, tør jeg selvfølgelig ikke paastaa; dertil er jeg ikke sagtyndig nok, men i hvert Fald, at man kan faae en større Udvidelse af Maskinerne, ogsaa af Kraftmaskinerne for dette Beløb er en Selvfølge, ligesom dette Beløb formentlig vil være tilstræffeligt til at faae elektriske Lysapparater, saa at man kan arbejde Dag og Nat, hvilket ogsaa vil gjøre meget. Det skal jeg altsaa iøvrigt ikke nærmere forsvare. Seg vil sige, at jeg vil være fornøjet med at faae den Udvidelse, der repræsenteres ved de 100,000 Kr., en Udvidelse, der altsaa ikke vilde have saadanne Følger som de, den ærede sidste Taler frygtede for. Meningen med denne Udvidelse har jo forresten ikke været, at Fabrikken stadig skulde arbejde med fuld Kraft, men kun, at den skulde benyttes under visse Omstændigheder til udvidet Fabrikation, saa jeg kan ikke forstaa, hvorledes det ærede Medlem kan komme til et saadant Resultat, at nemlig dette betød, at man uden videre kastede 120,000 Men Klæde ind paa Markedet, medens der i Diebliffet kun udbydes 30,000 Men. Man vil naturligvis have en Fabrik, der er i Stand til under visse givne Omstændigheder at præstere noget meget Betydeligt. Seg tror ogsaa, det er opfattet noget forkert af ærede Medlemmer, naar de mene, at man først skulde til at arbejde, naar Krigen kommer. Det er maasse et utydeligt Udtryk, der staa i Motiverne; Meningen er den, at i Perioder, hvor der er Udset til, at der kan komme Krig, bør der arbeides og samles en større Beholdning. Seg vil f. Ex. sige, at hvis Fabrikken var saaledes indrettet nu, kunde der maasse netop nu være Anledning til i nogen Tid at lade den gaa med forøget Kraft og samle en større Beholdning, da Enhver maa indrømme, at der er Udset til Krig. Naar man har sammenlignet den Klædemængde, der benyttedes i 1864, med det, man vilde bruge nu, og deraf sluttede, at der vilde medgaa 15 Maaneder for at tilveiebringe det Nødvendige, skal jeg bemærke, at dels er vor Hær ikke nær saa stor som den Gang — vi havde, saa vidt jeg husker, 70,000 Mand i Lønning — og dels er der en anden Ting at lægge Mærke til, og det er, at vi ere en Del bedre forsynede end den Gang. Det vil erindres, at der var Mange den Gang, som maatte gaa temmelig længe i deres eget Løi; det tror jeg ikke vilde behøves

nu; saa meget trænge vi ikke. Der er dernæst stærkt gjort gjældende den Konkurrence, Fabrikken indlader sig paa. Ja, det er ganske vist, nogen Konkurrence er der, men det er mig umuligt at forstaa, at den virkelig kan være saa generende, som det er fremstillet fra forskjellige Sider. Det er dog virkelig kun et ringe Antal Men Klæde i Sammenligning med det Kvantum, der indføres her i Landet. Foruden hvad der fabrikeres herhjemme, indføres der mig bekendt omtrent 4 Millioner Men aarlig. Det er nu ganske vist, som man siger, at en Del af dette forbruges ikke her og kommer derfor ikke ind i Konkurrencen, men at der ikke destomindre forbruges en hel Del, er vist en given Ting. Men det, at man altsaa bringer en 30,000 Men paa Markedet, forekommer mig ikke at kunne gjøre saa forfærdeligt overfor den store Indførsel. Af 30,000 Men bruges omtrent 10,000 Men af Staten til Told- og Postfunktionærer, og det er Noget, som Krigsministeriet vil arbejde hen til, at ogsaa de andre 20,000 Men for største Delen kunne bruges til Statens Funktionærer, f. Ex. Jernbanens, der, saa vidt jeg veed, forsynes andesteds fra. Det vil man dog vel ikke kunne have Noget imod. Men naar den ærede sidste Taler frygtede for, at jeg, opmuntret af det Held, jeg fik ved denne Bevilling, skulde gaa over til at foreslaa f. Ex. en Skotsk-fabrik, synes jeg nok, det er en noget dristig Tanke. En Ting er det dog, at naar man har en Fabrik, som i og for sig leverer gode Varer, men ikke leverer tilstræffeligt, at man da søger at indrette den paa en saadan Maade, at den i givet Tilfælde kan præstere det Nødvendige, og en anden Ting er det at ville oprette en ny Statsfabrik. Seg maa for mit Bedkommende sige, at jeg kan meget godt sympathisere med, at Staten ikke paa den Maade skal konkurrere; men det forekommer mig rigtignok, at den store Vægt, der lægges paa denne Konkurrence med disse saa Tusinde Men i Sammenligning med det store Forbrug, er, om jeg saa maa sige, noget højt. Men jeg vil fastholde, at der for Krigsbestyrelsen har været fuld Anledning til at faae Sagen ordnet paa denne Maade. Nu mener man imidlertid, at man ligesaa godt maatte kunne arbejde med et Depot. Det er ganske vist, og jeg skal ogsaa indrømme den ærede sidste Taler, at Rentetabet spiller heller ikke nogen stor Rolle. Man har saaledes i Krigsmateriel overordentlig store Kapitaler, hvor man ikke taler om Rentetab, men paa den anden Side, naar der er Tale om en Underjøgelse af, hvad der er rationelt, enten at indrette sig paa at fabrikere, hvad man skal bruge og gjøre dette til den Tid eller lidt